Tynaarlo Voortreffelijk wonen tussen Groningen en Assen

Centracentraal

Tynaarlo Voortreffelijk wonen tussen Groningen en Assen

Centracentraal

Zo kunnen we weer 50 jaar vooruit!

Eelde, Paterswolde, Vries en Zuidlaren samen in één boekje. Vier winkelcentra, die vrijwel tegelijkertijd aan een rigoureuze opknapbeurt toe zijn. Toeval? Ja en nee.

Nee, want de vorige rigoureuze opknapbeurt dateert in alle vier gevallen van een halve eeuw geleden. En, net als een huis, heeft ook een winkelcentrum van tijd tot tijd méér nodig dan alleen een nieuw verfje. Dat "schilderwerk" is steeds wel gebeurd en dat heeft ertoe geleid dat er nu een veelkleurig palet is ontstaan, waarop de kleuren niet meer optimaal op elkaar zijn afgestemd. Een sterk winkelcentrum kenmerkt zich door samenhang. Die willen we terugvinden.

Ja, want toevallig doen zich in alle vier centra zaken voor die aanleiding geven tot nadenken. En die kansen bieden. In Zuidlaren kwam de Prins Bernhardhoeve leeg te staan. Jammer, we hadden graag die mooie evenementenhallen behouden voor onze gemeente. Maar meteen ook een kans om de Grote Brink onderdeel te maken van het lange winkellint dat zo kenmerkend is voor het dorp. Vrijwel tegelijkertijd ontstonden er nog drie andere lege plekken, verspreid over het lange winkellint.
In Eelde heeft de westkant van de Hoofdweg al jaren geleden een metamorfose ondergaan. Daar is tussen de mooie oude kerk en het Nijsinghhuis museum De Buitenplaats gebouwd. De oostkant van het centrum stamt voor een deel uit de zeventiger

jaren en is nodig toe aan een facelift. Toen ter plaatse een pand afbrandde, zagen wij dat als dé kans om het centrum een impuls te geven. Paterswolde wordt van oudsher in één adem met Eelde genoemd, maar heeft historisch gezien recht op een eigen winkelcentrum, vooral gericht op de dagelijkse boodschappen.
In Vries hebben we ambitieuze plannen om een woonwijk te bouwen die op het gebied van energievoorziening en duurzaamheid zeer vooruitstrevend is. Het gaat niet aan om inwoners van een wijk die in z'n eigen energie voorziet, per auto boodschappen te laten doen in omringende dorpen of steden. En omgekeerd geldt dat kavels in Vries aantrekkelijker worden als het centrum meer uitstraling krijgt dan nu het geval is.

Omdat we ons huis maar eens in de 50 jaar zo'n rigoureuze opknapbeurt geven, willen we het zo goed mogelijk doen. Daarom zitten we in alle vier dorpen al een paar jaar om tafel met bewoners, ondernemers, deskundigen en ontwikkelaars. Samen met hen smeden we plannen die zoveel mogelijk recht doen aan ieders wensen. Niet te hoog, niet te veel, niet te weinig, passend bij wat er al is, esthetisch én historisch verantwoord.

Een boeiend proces, dat gaat leiden tot de volgende stap: uitvoering van de plannen. Dat daarvoor grote investeringen nodig zijn, zowel van private als publieke partijen, is bij voorbaat duidelijk. Dat onze dorpen de tijd en het geld waard zijn, hopen we u met dit boekje duidelijk te maken. We hebben nu de kans om er wat van te maken. We willen die graag grijpen.

Henk Kosmeijer
wethouder ruimtelijke ontwikkeling

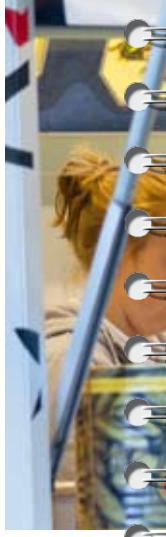

Inhoud

1 Tynaarlo 7

1|1 Momentum 10

1|2 Regie en een gezamenlijke aanpak voor duurzame ontwikkelingen 11

2 Revitalisering 13

2|1 Herstel en verbeteren van cultuurhistorische waarden 15

2|2 Versterking winkelaanbod 16

2|3 Wonen in het centrum 17

2|4 Verbeteren van de verkeersveiligheid 18

2|5 Herinrichten openbare ruimte voor een prettig verblijfsklimaat 19

3 Eelde-Paterswolde Revitalisering van een dubbelkern 21

3|1 Paterswolde: goed bereikbaar boodschappencentrum 23

3|2 Eelde: woon-winkelgebied met allure 24

3|3 Levendige en aantrekkelijke dorpsharten 29

4	**Vries** Compact en comfortabel	31
4|1	Concentratie van winkelaanbod	34
4|2	Parkeren bij de winkels	35
4|3	Betere verkeersafwikkeling	36
4|4	Cockse Brinkje in ere hersteld	37
4|5	Integrale visie	38
4|6	Compleet, compact en comfortabel	39
5	**Zuidlaren** Levendig en groen	41
5|1	Herontwikkeling langs de Stationsweg	43
5|2	Steppingstones	44
5|3	Parkeren bij de plaats van bestemming	45
5|4	Brink als besloten groene ruimte	46
5|5	Toerisme versterken	47

N386
Donderen 2
N386
Vries -
Norg 9
Peize 9
Zuidlaren 8
Eelde-Paterswolde
Roden 14
Groningen 16
Assen 14

1 Tynaarlo

Voortreffelijk wonen tussen Groningen en Assen

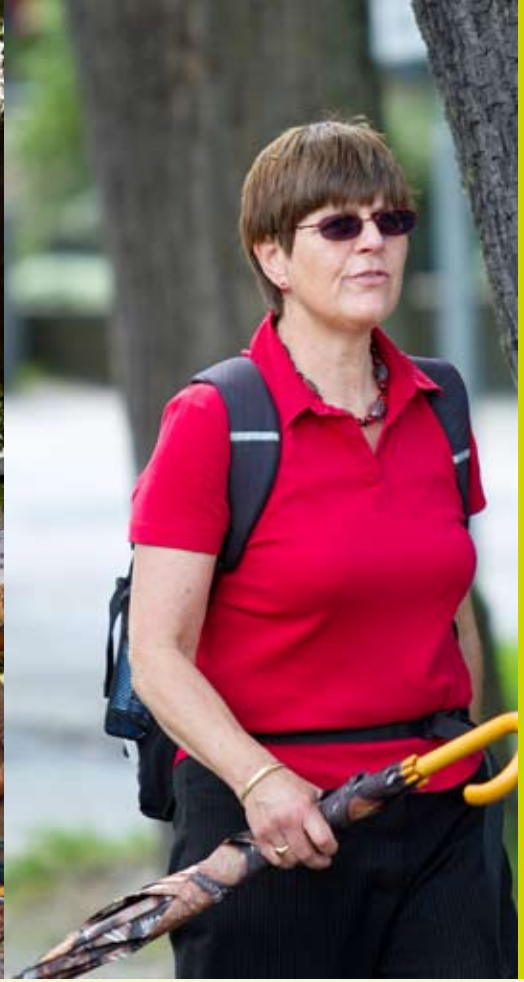

De gemeente Tynaarlo bestaat uit 18 dorpen, met als belangrijkste kernen Eelde-Paterswolde, Zuidlaren en Vries. De gemeente wordt gekenmerkt door ruimte, veel groen en prachtige watergebieden en staat dan ook bekend als de Groene Long op de Koningsas tussen Groningen en Assen.

In het landschap en in de dorpen zijn overal de sporen te zien van de lange cultuurhistorie van dit gebied: fraaie groene brinken die wijzen op het ontstaan als esdorp, historische panden, bebouwing die de vroegere landschapsruggen volgt en voormalige buitenplaatsen die nu aan inwoners en recreanten lommerrijke bossen en parken bieden.

Goede winkelvoorzieningen, een breed woningaanbod, scholen, eerstelijnszorg, goede sociale en culturele voorzieningen maken of mensen tevreden wonen en ook blijven wonen in een dorpsgemeente. Tynaarlo bevindt zich in de riante omstandigheid dat zowel Assen als Groningen met hun voorzieningen binnen handbereik liggen, goed bereikbaar met de auto en het openbaar vervoer. Maar een deel van de voorzieningen moet Tynaarlo zelf te bieden hebben, om haar inwoners goed te kunnen bedienen. Naast het voorzieningenniveau speelt ook het leefklimaat een grote rol als het gaat om de kwaliteit van Tynaarlo. Daarbij gaat het onder meer om de dorpse sfeer, bereikbaarheid en de inrichting van de openbare ruimte.

Het dorpse historische karakter en de hoge kwaliteit van wonen en leven, die bepalen in hoge mate de aantrekkelijkheid van Tynaarlo en de positie die Tynaarlo inneemt in de regio Groningen – Assen. Het is essentieel om die kwaliteit te behouden, te versterken en voor de toekomst te borgen, om te zorgen dat Tynaarlo ook op de lange termijn de functie van groen woon- en leefgebied kan blijven vervullen, voor de eigen inwoners, bewoners uit de regio en recreanten.

"We hebben nu de kans om er wat van te maken. We willen die graag grijpen."

Henk Kosmeijer

wethouder ruimtelijke ontwikkeling

1|1 Momentum

Het draagvlak bij alle belanghebbenden voor de revitalisering van de vier dorpskernen Eelde, Paterswolde, Vries en Zuidlaren is duidelijk aanwezig. Bewoners, ondernemers, eigenaren en ontwikkelaars zijn nauw betrokken bij de ontwikkeling van de plannen en ondersteunen deze. De bereidheid bij private partijen voor samenwerking met de overheid en andere belanghebbenden is groot om te komen tot een optimaal resultaat. Ook de interesse om te investeren is nadrukkelijk aanwezig.

Maar de tijd begint wel te dringen: nu hebben de dorpen nog de kwaliteit en potentie die investeringen rendabel maken. Maar als de gemeente niet op korte termijn het initiatief neemt om de revitalisering tot uitvoering te brengen, dreigen de dorpen die aantrekkelijkheid te verliezen. Dan bestaat het risico dat ondernemers en inwoners vertrekken, dan neemt de interesse voor investeringen af of, evenzeer een ongewenste ontwikkeling, private partijen gaan separaat hun eigen plannen uitvoeren, met uitsluitend oog voor rendement op korte termijn. Het momentum om te komen tot een waardevolle en duurzame herontwikkeling is nu en die kans moet benut worden.

1|2 Regie en een gezamenlijke aanpak voor duurzame ontwikkelingen

De gemeente Tynaarlo heeft voor Eelde-Paterswolde, Vries en Zuidlaren heldere plannen voor herstel van cultuurhistorische waarden en de herinrichting van de openbare ruimte. Er zijn bovendien verschillende private partijen bezig met de herontwikkeling van woon- en winkellocaties. Sommige hiervan zijn inmiddels in een concreet stadium, andere nog in de voorbereidende fase.
Voor een duurzame kwalitatieve verbetering van de dorpskernen is het van groot belang dat al deze initiatieven en plannen goed op elkaar afgestemd worden en in samenhang met elkaar uitgevoerd worden. Om te zorgen dat niet alleen private belangen, maar ook het publieke belang optimaal gediend worden, is regie van de gemeente nodig. Er zijn op het platteland voorbeelden te over waar gebrek aan regie op commerciële initiatieven in het verleden heeft geleid tot rommelige dorpskernen en verlies aan karakter, die nu nauwelijks of alleen met inzet van veel financiële middelen te herstellen zijn.

In Eelde-Paterswolde, Vries en Zuidlaren heeft dit probleem zich gelukkig niet voorgedaan. Dat moet zo blijven. En daarom moet de overheid de coördinatie in handen houden, zodat met een integrale aanpak niet alleen de woon- en winkelfunctie verbetert, maar dat ook het verblijfsklimaat en de kwaliteit van de openbare ruimte optimaal profiteert van de gezamenlijke inspanningen en investeringen.

2 Revitalisering

Levendig en levensvatbaar

“Een warm kloppend winkelhart is een voorwaarde voor een levend dorp. Onze dorpen zijn het waard!”

Nina Hofstra,
wethouder grondbedrijf

Behoud en versterking van het dorpse karakter en de hoge kwaliteit van wonen en leven vraagt om inspanningen en investeringen, zowel van publieke als private partijen. Zeker waar het gaat om de dorpen Eelde-Paterswolde, Vries en Zuidlaren is het noodzakelijk om het dorpshart te revitaliseren, waarmee de centrumfuncties en het verblijfsklimaat de zo gewenste kwaliteitsimpuls krijgen. Met de revitalisering, letterlijk de levendigheid en levensvatbaarheid terugbrengen, worden knelpunten aangepakt, de sterke kanten verbeterd en de potentie van de dorpskernen optimaal benut, zowel voor de eigen inwoners als voor bewoners van de directe regio en recreanten.

De revitaliseringsplannen voor de vier dorpskernen richten zich op vijf belangrijke centrumfuncties:

- **Behoud en versterking van de cultuurhistorische waarden;**
- **Versterken van het winkelaanbod;**
- **Stimuleren van wonen in het centrum;**
- **Verbeteren van de verkeersveiligheid;**
- **Een betere inrichting van de openbare ruimte.**

2|1 Herstel en verbeteren van cultuurhistorische waarden

Alle vier de winkelcentra genieten deels de status van beschermd stads- en dorpsgezicht. De rijke cultuurhistorie geeft de dorpen een eigen identiteit. Belangrijk onderdeel van de plannen voor de dorpen is investeren in herstel en verbetering van de cultuurhistorische waarden die zo karakteristiek zijn voor onze Drentse dorpen. De fraaie oude panden, de vaak informele groepering van woningen langs de centrale weg of rond de brink, de schaalgrootte van de panden en de groene ruimtes, dit soort kenmerken bepalen voor een groot deel de kwaliteit van de dorpen. De cultuurhistorische waarden zijn bovendien van groot belang voor de aantrekkelijkheid van dit gebied voor recreatie en toerisme.

Maar in de loop van de tijd zijn die historische waarden in meer of mindere mate uit het zicht geraakt. Historische panden komen soms niet tot hun recht, omdat er te weinig rekening mee is gehouden bij nieuwbouw in de directe omgeving. Panden die zijn uitgebreid omdat hun functie dat vereiste, vertonen niet meer de variatie in de gevels die van oudsher zo typerend is voor dit soort dorpen. Inrichting van de openbare ruimte die wel functioneel is, maar niet bijdraagt aan de sfeer. Of groene open ruimtes in het hart van een dorp die vooral een verkeersfunctie vervullen in plaats van een ontmoetingsplek voor inwoners en bezoekers. De centrumplannen willen de cultuurhistorische waarden weer in ere herstellen. Zonder overigens te vervallen in historiserende bouw of van de openbare ruimte een soort openluchtmuseum te maken, dat mooi is om naar te kijken maar niet voldoet aan de moderne eisen van deze tijd. Er is volop ruimte voor hedendaagse initiatieven en ontwikkelingen, die de karakteristiek van de dorpskernen behouden en versterken.

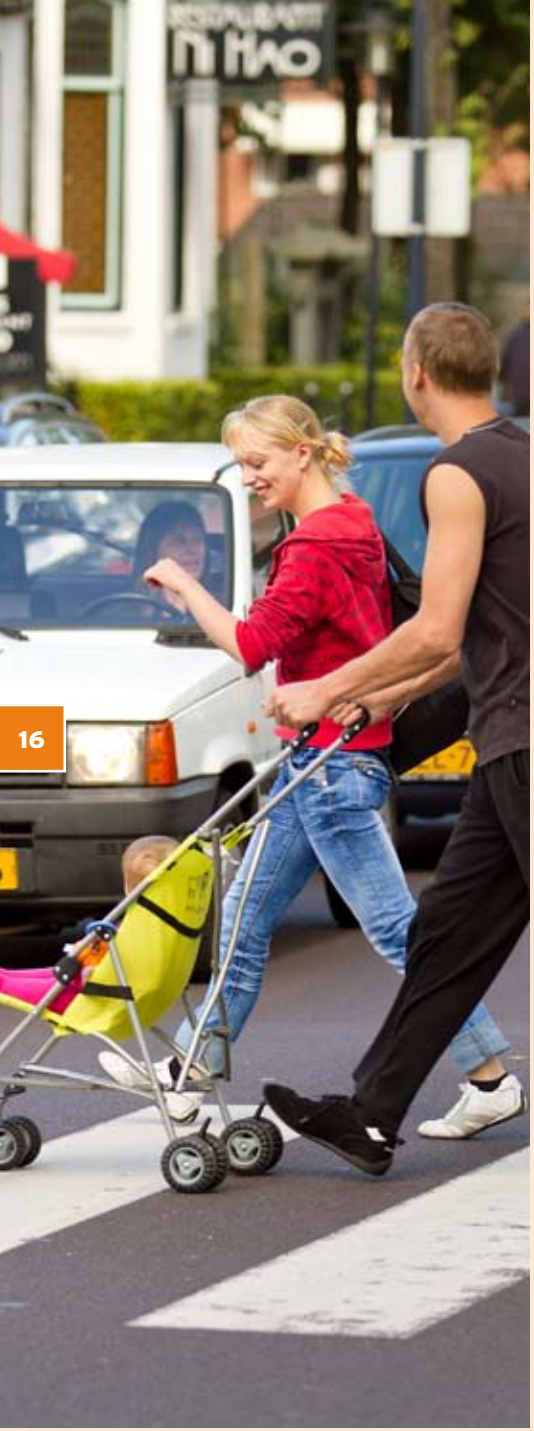

2|2 Versterking winkelaanbod

Belangrijk onderdeel van de projecten is het versterken van de winkelfunctie. Een levendig centrum beschikt over een goed winkelaanbod, passend bij de schaalgrootte van het dorp en het verzorgingsgebied. Voor elk van de vier dorpscentra Eelde, Paterswolde, Vries en Zuidlaren is een gedegen distributieplanologisch onderzoek (DPO) uitgevoerd naar het functioneren en de mogelijkheden van het winkelaanbod. Een greep uit de knelpunten die in deze rapporten gesignaleerd zijn: winkels die zich nu in de dorpskernen bevinden, zijn daar vaak zonder al te veel structuur en sturing terecht gekomen. Soms bevinden winkels zich her en der in het centrum, als gevolg van hun ontstaansgeschiedenis als kleine winkeltjes aan huis. Kleine dorpskruideniers zijn in de loop der jaren uitgegroeid tot volwaardige supermarkten, maar lopen nu tegen de grenzen van de beschikbare ruimte aan. Panden zijn soms diverse keren verbouwd en stralen in bepaalde situaties niet meer de kwaliteit uit die het dorpshart verdient. In de dorpen is bovendien sprake van leegstand en veroudering, wat niet bijdraagt aan een levendig dorpshart.

Revitalisering is nodig om deze knelpunten op te lossen en te zorgen dat het winkelaanbod voldoet aan de behoefte en minstens zo belangrijk, een kwalitatieve bijdrage levert aan de sfeer en het karakter van de dorpskernen.

2|3 Wonen in het centrum

Naast een goed winkelaanbod beschikt een levendig dorpshart ook over woningen. In de plannen maken appartementen en woningen deel uit van de revitalisering. Niet alleen omdat er behoefte bestaat aan wonen dicht bij het centrum, maar evenzeer omdat woningen in het centrum garanderen dat er leven in de brouwerij is na sluitingstijd van de winkels. Dit draagt bij aan de gezelligheid, maar ook aan de sociale controle en daarmee het veiligheidsgevoel. Bovendien hoort wonen in het hart van het dorp van oudsher bij de dorpen waar het hier om gaat.

2|4 Verbeteren van de verkeersveiligheid

De verkeerssituatie in veel dorpskernen is niet altijd optimaal. De oude kernen zijn over het algemeen niet berekend op de toegenomen verkeersdrukte. Dit komt de verkeersveiligheid, maar ook het verblijfsklimaat niet ten goede. Ook de parkeergelegenheid heeft in veel gevallen geen gelijke tred gehouden met de moderne mobiliteit en bevindt zich niet altijd op de meest ideale plek. Dit leidt tot zoekverkeer en onnodige autobewegingen die in feite niet passen bij het historische straatbeeld dat zo bepalend is voor de aantrekkelijkheid van de dorpen. Bovendien is goede bereikbaarheid en voldoende parkeercapaciteit bij uitstek een punt waarop dorpen zich kunnen onderscheiden van de steden: de consument wil gemakkelijk en in de buurt kunnen parkeren.

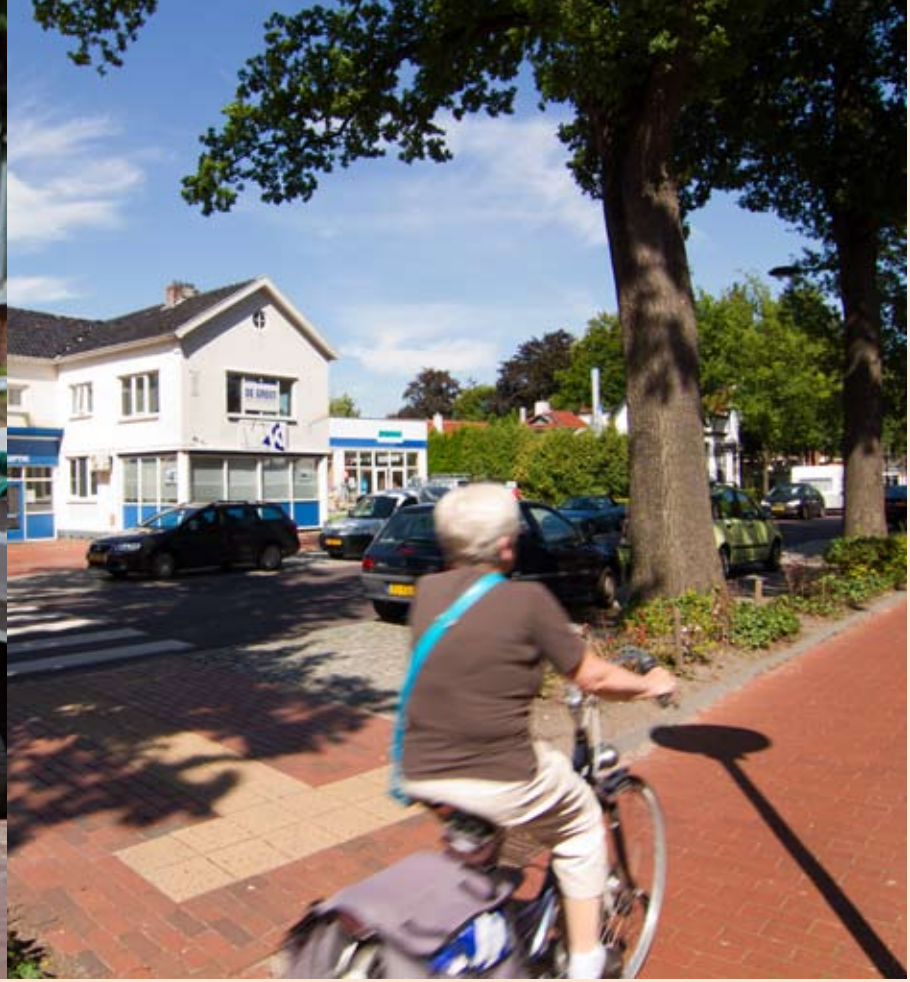

2|5 Herinrichten openbare ruimte voor een prettig verblijfsklimaat

Belangrijk onderdeel van de centrumplannen is de herinrichting van de openbare ruimte. De sfeer in de dorpen wordt immers voor een groot deel bepaald door het straatbeeld. De openbare ruimte krijgt een kwaliteitsimpuls. Deze maakt historische structuren weer zichtbaar en zorgt ervoor dat de dorpscentra niet alleen over alle benodigde voorzieningen beschikken, maar ook een aangename plek zijn om te verblijven.

De herinrichting omvat het opwaarderen van het groen, beter materiaalgebruik waar het gaat om bestrating en verbeteren van de verkeerssituatie. Autoverkeer en langzaam verkeer krijgen beiden de ruimte, mogelijk in de vorm van ‘shared space’. Auto’s worden snel en op een heldere manier naar de parkeerplekken geleid, dicht bij de plaats van bestemming. Zo ontstaat letterlijk ruimte om het aanzien van de openbare ruimte te verbeteren en een prettig verblijfsklimaat te creëren.

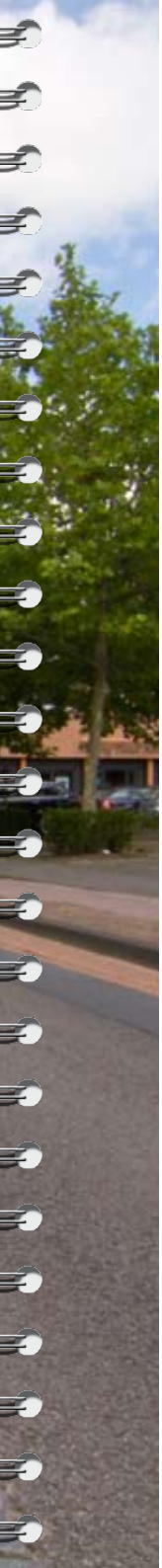

3 Eelde-Paterswolde

revitalisering van een dubbelkern

"Een bruisend centrum maakt het dorp leefbaar,

In de vroege Middeleeuwen (11e en 12e eeuw) waren er slechts twee factoren die echt telden in Drenthe: de heren van Coevorden en de heren van Eelde. Beide waren gevestigd op strategische locaties in de routes die via Drenthe naar Groningen liepen. De Waterburcht was op dat moment het "centrum" van Eelde. In 1447 verhuisde Steven ter Borch naar Huize Lemferdinge. Dat was de aanzet voor het ontstaan van de fraaie landgoederengordel. In 1467 werd er een brug over de Drentsche Aa gebouwd. Vooral Paterswolde kreeg hierdoor meer betekenis in de handelswegen die via de Hondsrug en de rug van Tynaarlo richting Groningen liepen. Tot in de 19e eeuw waren Eelde en Paterswolde, van oorsprong esdorpen, het domein van welgestelde Drentse families, die er ruime villa's bouwden.

Door de naoorlogse woonuitbreidingen vergroeide Paterswolde met Eelde. Toch is tot op heden nog altijd waarneembaar dat hier van-ouds sprake is van twee dorpen: centrumvoorzieningen zijn te vinden in het centrum van Eelde, het centrum van Paterswolde en langs de verbindingsweg tussen deze twee centra (de Hoofdweg).
In het structuurplan heeft de gemeente de keuze gemaakt voor de revitalisering van een dubbelkern. Dit wil zeggen dat wordt ingezet op een kwaliteitsimpuls en concentratie van winkels in de beide centra. In de plannen voor de beide dorpen wordt als uitgangspunt gehanteerd dat beide dorpen elkaar aanvullen wat betreft hun voorzieningen. Daarbij ligt in Paterswolde de nadruk op versterking van de winkelfunctie gericht op de dagelijkse boodschappen. Daarnaast wordt in de kern een multifunctionele accommodatie gerealiseerd. Eelde daarentegen heeft de functie van een meer compleet winkelcentrum. De plannen voor Eelde zijn dan ook breder en omvatten naast versterking van de winkelfunctie ook de herinrichting van het centrum.

Parkeren

We kiezen voor niet-gestructureerd parkeren langs de Hoofdweg. Er komt hier ruimte voor 30 extra parkeerplaatsen. Verder wordt het parkeerterrein bij Albert Heijn efficiënter ingevuld, zodat ook hier de capaciteit uitgebreid wordt. Deze parkeerplaats krijgt een tweede uitgang, waardoor samenhang ontstaat met het overige winkelareaal van Paterswolde. Ook een nieuwe inrichting van de openbare ruimte levert een bijdrage aan die samenhang.

Uitbreiding Albert Heijn

Albert Heijn wordt groter en krijgt de hoofdingang aan de Hoofdweg. Door meerdere kleine winkels in de buurt van Albert Heijn toe te voegen, ontstaat er een winkelroute.

Multifunctionele accommodatie (MFA)

Op de plaats van de vroegere Bladergroenschool zal een multifunctionele accommodatie verrijzen.

Appartementen

Er komt ruimte voor appartementen. Op dit moment is daarvoor nog geen definitieve locatie aangewezen.

Rotonde

Op het punt waar de Hoofdweg, de Burgemeester Legroweg, de Bähler Boermalaan en de Nieuwe Akkers bij elkaar komen, is een grote groene rotonde gepland.

Winkelen en horeca

Tussen de beide supermarkten ontstaan verschillende looproutes. Routes, die op verschillende manieren gebruikt kunnen worden. Routes, die de winkels en horeca op een plezierige wijze samensmeden.

Appartementen

Op een aantal plaatsen krijgen de bovengelegen woningen een adres in het winkelcentrum. Via een eigen wereld van daktuinen ontstaat toegang tot deze appartementen en de woningen.

Parkeren

Het plein tussen beide supermarkten neemt het leeuwendeel van het parkeren voor z'n rekening. Maar ook in de Hoofdstraat en op het Kampje blijft parkeren mogelijk. De parkeerplaatsen van het plein, de Hoofdweg en het Kampje worden onderdeel van de winkelroute.
Het decor van de looproute wordt gevormd door een aantal pareltjes: de kerk, het Nijsinghuis en Museum De Buitenplaats.
Het wordt goed toeven in Eelde.

maar laat het in godsnaam ook een mooi centrum worden"

Jos van Groeningen

voormalig directeur Museum De Buitenplaats

3|1 Paterswolde: goed bereikbaar boodschappencentrum

Eelde en Paterswolde beschikken gezamenlijk over een redelijk goed winkelaanbod. Daarbij ligt de nadruk in Paterswolde op de dagelijkse boodschappen, terwijl Eelde een breder aanbod kent.

De plannen voor Paterswolde willen deze verzorgingsfunctie van de winkels, met name gericht op de dagelijkse boodschappen, versterken. Centraal hierin staat de supermarkt aan de Hoofdweg en zijn directe omgeving. De supermarkt is een grote trekker van Paterswolde, met plannen voor uitbreiding. Uit het DPO blijkt dat hier voldoende mogelijkheden voor zijn. Ook de parkeercapaciteit wordt verbeterd. Daarbij worden ook ideeën ontwikkeld voor het verbeteren van de omgeving, met aandacht voor de kwaliteit van de bebouwing zodat die bijdraagt aan een fraaier aanzicht, een keuze voor bestrating die past bij de historische sfeer en door versterking van het groen met bomen die hier thuishoren.

Om de bereikbaarheid van de winkels te verbeteren, overweegt de gemeente een rotonde aan te leggen die grenst aan het supermarktterrein met een aftakking naar de nieuwe parkeerplaats. Daarnaast wordt het fietspad langs de Hoofdweg opgewaardeerd tot een FietsPlus-route.

3|2 Eelde: woon-winkelgebied met allure

Vroeger kwamen twee belangrijke wegen in Eelde samen in de brink, ten zuiden van de kerk.
Deze brink is verdwenen en daarmee ook een belangrijk deel van het dorpshart. Dit, in combinatie met de vrij grote spreiding van de winkels, maakt dat een natuurlijk middelpunt in het dorp mist, een dorpskern waar mensen elkaar ontmoeten en waar ze een ruim aanbod aan winkels en andere voorzieningen aantreffen.
Een belangrijk doel van de aanpak van het centrum van Eelde is opnieuw een levendig middelpunt te realiseren, met alle voorzieningen die daarbij horen. Uitgangspunt hierbij zijn de historische gebouwen en de oorspronkelijke functie van de Hoofdweg, als centrale verbindingsas in dit gebied.

Goed winkelgebied-plus

Eelde kent een redelijk winkelaanbod, voor het merendeel gelegen in het centrum van het dorp. Probleem is dat het gebied sterk gedateerd en sleets aandoet, zowel wat betreft de panden als de inrichting van de openbare ruimte. Wat overheerst is vooral functionaliteit, mede doordat de winkels rond een grote parkeerplaats liggen. Er is nauwelijks sprake van sfeer of uitstraling. Hierdoor nodigt het gebied niet uit tot langer verblijven dan nodig. Bovendien verliest het dorp zo zijn aantrekkelijkheid voor ondernemers om zich daar te vestigen.
En dat terwijl met name Eelde zich uitstekend leent voor een uitgebreider aanbod dan uitsluitend winkels voor de dagelijkse boodschappen. Dat heeft niet alleen te maken met het vrij grote verzorgingsgebied, maar ook met de aanwezigheid van Museum De Buitenplaats, dat veel bezoekers trekt uit heel Nederland.

Het plan voor Eelde voorziet daarom in nieuwbouw van een winkelgebied-plus: een aantrekkelijk centrum met supermarkten, maar ook met bijvoorbeeld ruimte voor een kledingwinkel of een reisbureau. In het dorpshart kan men bovendien terecht bij diverse horecagelegenheden, voor een lekkere maaltijd of om even op een terrasje te zitten.
Zo biedt het centrum van Eelde een ruim aanbod, zowel voor het winkelend publiek als voor de dagjesmensen die het museum bezoeken of die als toerist in de buurt verblijven. Bij ondernemers is er veel belangstelling voor (her)vestiging in het centrum van Eelde. Zij zien de realisatie van het centrumplan dan ook met instemming tegemoet.

"Een levend winkelcentrum is de levensader van een dorp. Trekken de winkels weg, dan trekken de mensen ook weg."

Henk van Dijk
directeur Stichting Eelder Woningbouw

Nieuwbouw versterkt historische Hoofdweg

Voor de uitvoering van het centrumplan wordt een aantal panden gesloopt die niet meer bijdragen aan een mooi dorpsgezicht. Hiervoor in de plaats komt nieuwbouw, voor winkels met appartementen daarboven.
Het uitgangspunt hierbij is dat de nieuwbouw niet alleen het aanzien van Eelde verbetert, maar ook de historie aan de Hoofdweg beter tot zijn recht laat komen. Een mooi voorbeeld van hoe dit werkt, is te zien bij Museum De Buitenplaats. Hoewel vrij recent gebouwd, past dit pand wonderwel bij de mooie oude gebouwen er vlakbij, zoals het Nijsinghhuis, café Boelens en natuurlijk de Romaanse kerk. Zo moet ook de nieuwbouw aan de overkant van deze panden bijdragen aan de historische sfeer, gebouwd in een stijl die helemaal van deze tijd is, maar in feite tijdloos en passend bij de schaalgrootte van het dorp.

Ook de historische functie van de Hoofdweg zelf wordt sterker benadrukt. Vanouds staan alle panden met hun ‘entree’ naar de weg: hier kwamen bezoekers het dorp in, hier trof men elkaar, hier speelde het openbare leven zich af. De nieuwbouw moet deze centrale rol van de Hoofdweg nieuw leven inblazen. De nieuwe panden markeren het centrum van het dorp, laten ruimte om elkaar te treffen en kijken allemaal naar de levendigheid die dat oplevert.

Nieuwe dorpsruimtes

Een bijzonder onderdeel van het centrumplan voor Eelde is het gebied rondom de Dorpskerk en Café Boelens. Ten zuiden van de kerk lag vroeger de brink, de centrale groene ruimte in het hart van het dorp, met een agrarische functie. Een markant punt, dat in de loop der jaren is verdwenen.

In het centrumplan voor Eelde wordt een nieuwe dorpsruimte geïntroduceerd. In de plannen wordt aan de voorzijde van de kerk een nieuwe brinkruimte gemaakt, een lommerrijke plek die de kerk met de bijbehorende beplanting fraai tot zijn recht laat komen. Aan deze nieuwe dorpsruimte ontstaan ook nieuwe gebouwen en functies.

In de winkelroutes ontstaat een tweede dorpsruimte. Achter Café Boelens wordt een besloten pleintje gemaakt, op een kruispunt van wegen, dat een natuurlijk ontmoetingspunt vormt. Zo krijgt deze omgeving weer zijn functie terug van centraal dorpsplein, in een moderne context.

Bereikbaarheid en sfeer

In een esdorp zoals Eelde liggen alle 'belangrijke' functies van oudsher aan de Hoofdweg: de winkels, de horeca en de kerk. Deze verdeling wordt in het centrumplan gehandhaafd. De Hoofdweg blijft zijn verkeersfunctie behouden, maar parkeergelegenheid wordt aan de 'achterkant' aangelegd. Zo blijft de bereikbaarheid van winkels en horeca optimaal, maar wordt het blik wel aan het zicht onttrokken. Bomen op en om de parkeerplaatsen zorgen voor een groene aanblik. Ook laden en lossen willen we deels inpandig oplossen, wat de dorpse rust ten goede komt. Met deze ingrepen in combinatie met de opwaardering van de omgeving krijgt de Hoofdweg weer de dorpssfeer terug en een aangenaam verblijfsklimaat, met inachtneming van de rol die de weg heeft in de bereikbaarheid.

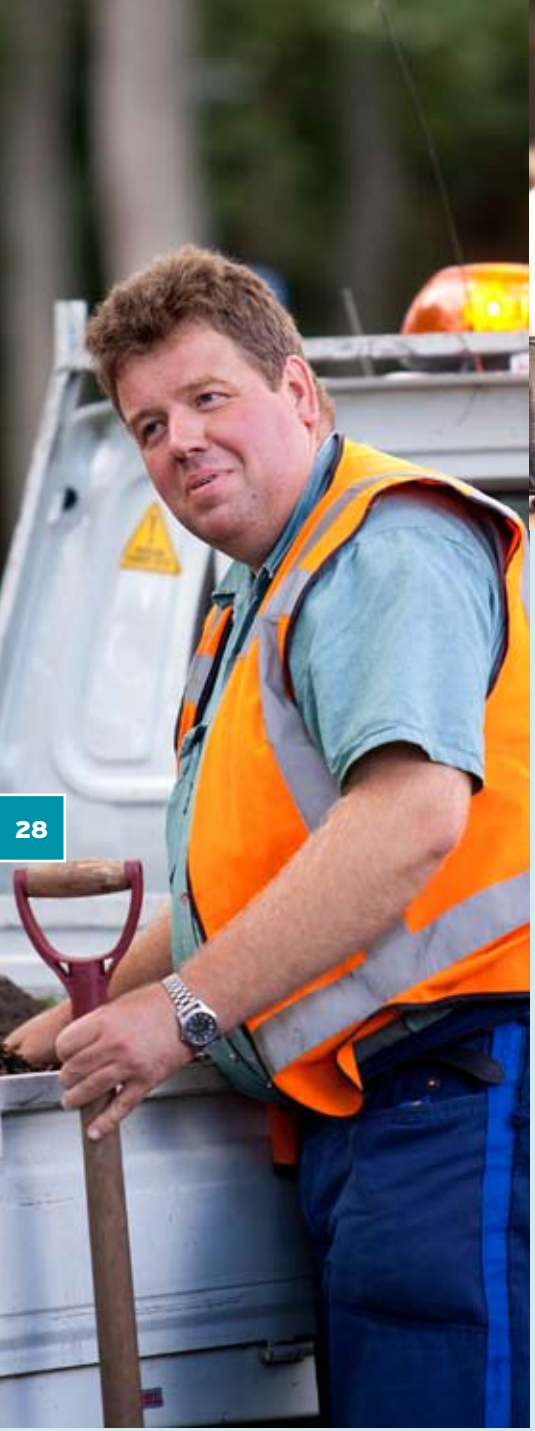

Kwaliteitseisen

Het centrumplan voor Eelde heeft in alle facetten veel oog voor detail. Welke bomen passen hier, welke materialen gebruik je voor de bestrating, hoe zorg je ervoor dat de gevels variatie kennen zonder een bont allegaartje te vormen: al dit soort zaken krijgen in het plan veel aandacht.

In de architectuur wordt veel aandacht besteed aan de samenhang tussen de nieuwbouw en het bestaande. Bestaande karakteristieke panden worden geanalyseerd op hun gevelopbouw en typische architectonische detailleringen. Door deze detailleringen op een moderne wijze te interpreteren en toe te passen op de nieuwbouw, kan het centrumplan aansluiten op de architectonische traditie van het dorp.

Zowel voor de nieuwbouw als voor de inrichting van de openbare ruimte gelden duidelijke randvoorwaarden. Deze bieden voldoende mogelijkheden voor eigentijdse bouw, maar garanderen dat alle onderdelen op elkaar afgestemd zijn en passen binnen het gewenste kwaliteitsbeeld. Het doel is om het eigen karakter van Eelde te versterken en de oude structuren weer zichtbaar te maken, op zo'n manier dat het centrum weer helemaal van deze tijd is met een duurzame kwaliteit.

“Ik wil graag een centrum dat van alle markten thuis is en waar mensen gezellig kunnen winkelen en ontspanning vinden”

Ellen Lageman

eigenaar Ellen Lageman Modecentrum

3|3 Levendige en aantrekkelijke dorpsharten

Uiteindelijk moet de uitvoering van de centrumplannen voor de dubbelkern Eelde-Paterswolde leiden tot een vitaal en levendig dorpshart in beide dorpen, met een ruim aanbod aan winkels, horeca en woningen. Een aantrekkelijk gebied dat gekenmerkt wordt door groen en waarin de historie goed tot zijn recht komt. Een gebied kortom waar mensen graag naar toe gaan en waar ze graag een tijdje willen blijven.

Neem hier uw winkelwagen.
EMTÉ
Lekker Vers, Voordelig & Vriendelijk!

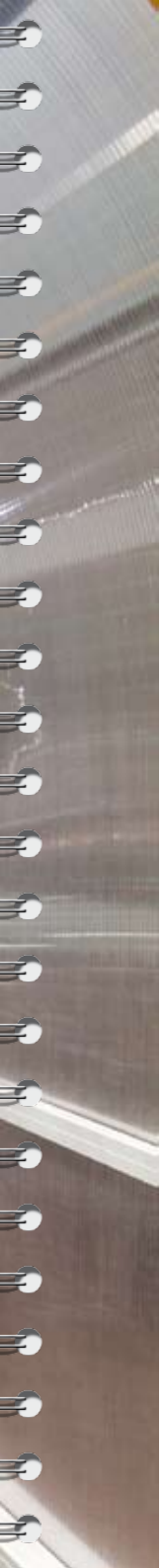

4|Vries

Compact en comfortabel

"Een centraal hart geeft Vries vuistkracht!"

Wessel Rona

Vriezer Ondernemersvereniging

Vries is een oud esdorp en geniet vanwege haar fraaie historische dorpskern de status van beschermd dorpsgezicht. Dit is mede te danken aan de prachtige oude Kerkbrink. Naast de Kerkbrink waren er vroeger nog een Suudbrink, waar nu het oude gemeentehuis staat, en het Cockse brinkje met een kerkje. Deze brinken zijn in de loop der jaren verdwenen, waarmee een belangrijk cultuurhistorisch kenmerk verloren is gegaan.

Ook de rest van het dorpshart heeft een deel van haar vroegere glans verloren. Dit heeft deels te maken met het feit dat de winkels in Vries niet, zoals in veel andere dorpen wel het geval is, geconcentreerd zijn in het centrum van het dorp. Veel winkels zijn ooit ontstaan als winkel aan huis en liggen dan ook verspreid in het dorp. Hierdoor mist het dorpshart de levendigheid en aantrekkelijkheid die je er op basis van de mooie omgeving wel zou verwachten.

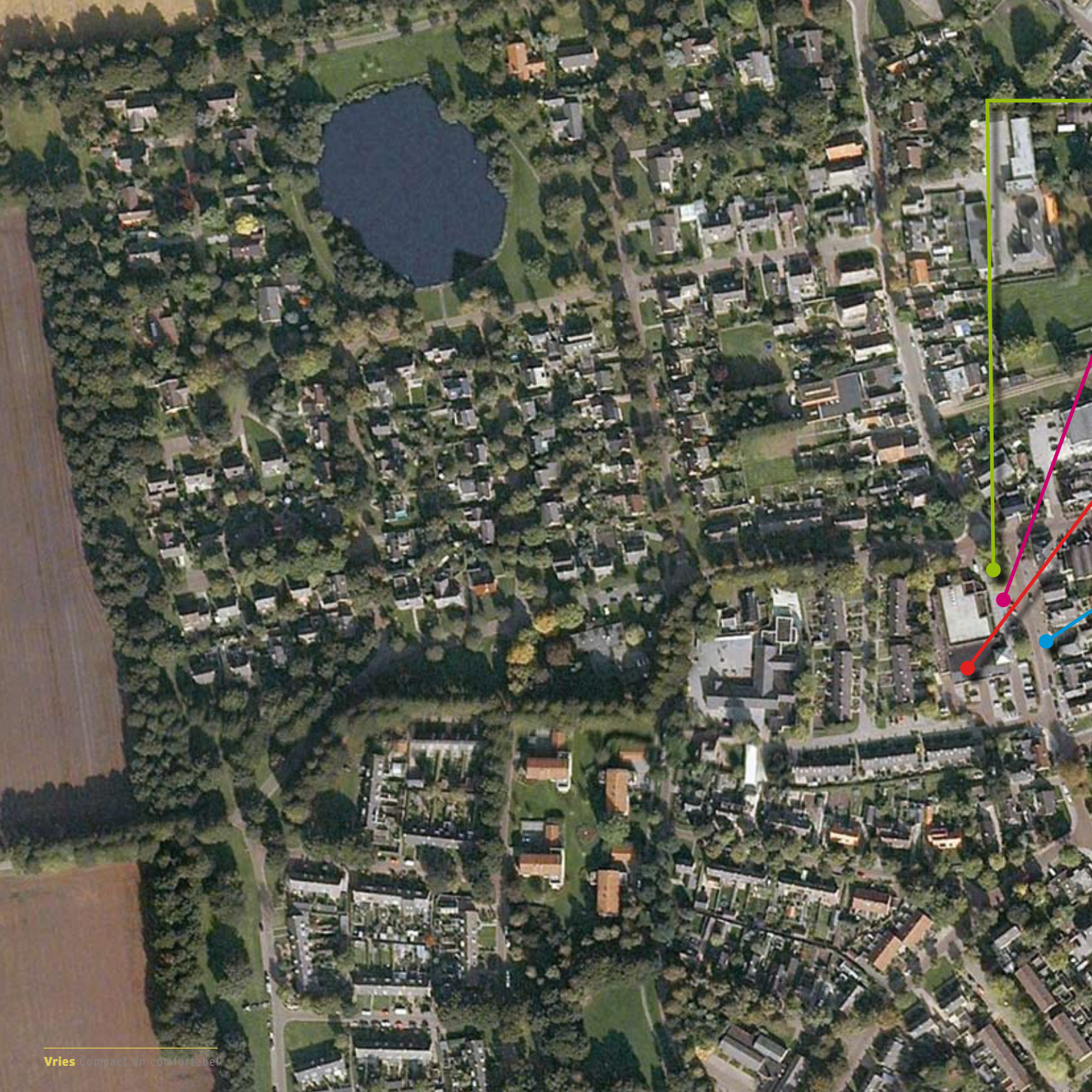

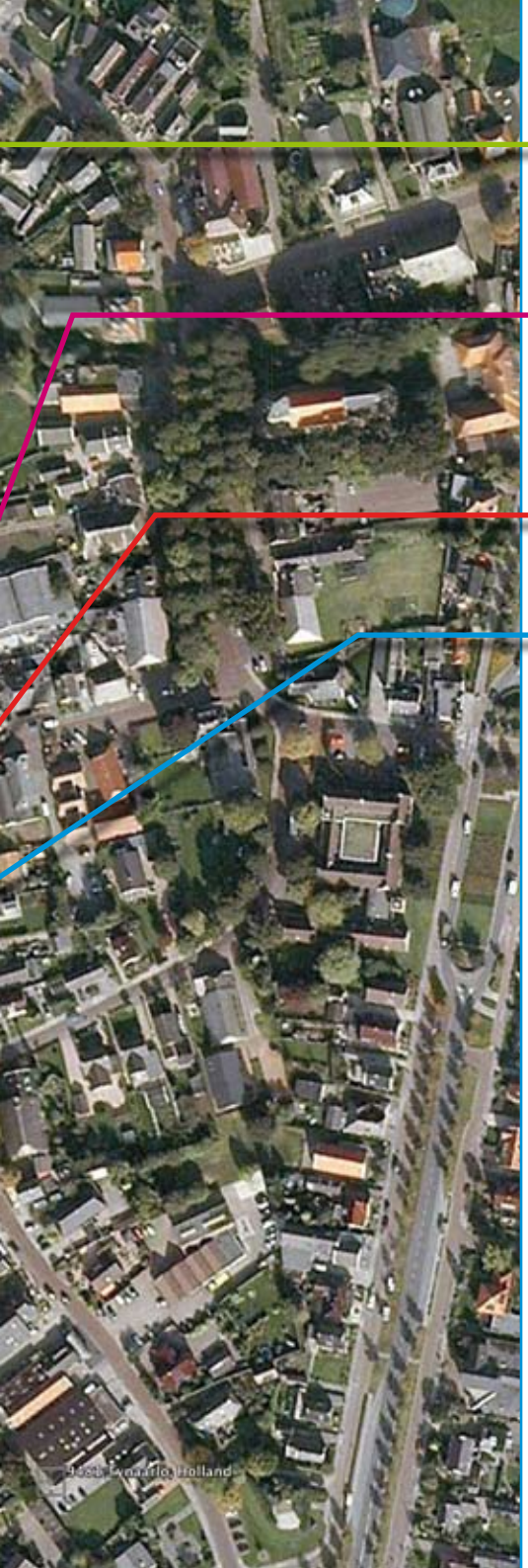

Cockse brinkje in ere hersteld

De Cockse brink wordt hersteld en vormt de aanhechting van het plangebied aan de dorpskern.

Winkelruimtes

Rondom de herstelde brinkruimte ontstaat een vernieuwd winkelgebied, met in totaal circa 3.800 m^2 oude en nieuwe winkelruimtes. De supermarkt komt uiteraard terug, maar wellicht op een andere plek.

Appartementen

Boven de winkelgebouwen is ruimte gereserveerd voor 20 à 25 appartementen.

Parkeren

De Cockse brink en een nieuwe parkeerplaats moeten voldoende ruimte bieden aan de auto's van het winkelend publiek en de nieuwe bewoners. Door de parkeergelegenheid goed te regelen direct naast en achter het winkelgebied, geeft dit de mogelijkheid het centrum zelf zo in te richten dat iedereen hier prettig verkeert, met de auto, maar zeker ook met de fiets of lopend. Juist het gemak waarmee men in een dorp de auto kwijt kan, is een belangrijk pluspunt ten opzichte van winkelen in de steden.

Betere verkeersafwikkeling

Een betere verkeersafwikkeling voor auto's geeft meer ruimte voor fietsers en voetgangers. Een dorpskern als die van Vries nodigt bijna uit om dit gebied in een 'ouderwets' tempo te bezoeken.

Met een betere routing voor de auto's is het misschien mogelijk het eenrichtingsverkeer in het dorp op te heffen. De verkeersafwikkeling is niet altijd overzichtelijk, wat leidt tot zoekverkeer, zeker van mensen die niet zo bekend zijn in het dorp. Een goede verkeersafwikkeling met een soepele route naar parkeerplaatsen vlakbij de plaats van bestemming levert minder autokilometers op en maakt bovendien het winkelen prettiger.

Bijkomend gevolg van het feit dat winkels niet bij elkaar in de buurt liggen, is dat ondernemers niet van elkaars klandizie kunnen profiteren. Voor de dagelijkse boodschappen moeten mensen vaak grote afstanden afleggen. Combinatiebezoek aan diverse winkels is dan ook tijdrovend en onhandig, een reden voor veel mensen om hun inkopen elders te doen. De gevolgen zijn nu al zichtbaar. Een aantal panden in het centrum staat leeg. En voor een aantal winkels is het de vraag of zij opvolgers kunnen vinden als zij binnenkort met hun nering stoppen.
De verspreide ligging van de winkels maakt bovendien dat veel mensen met de auto boodschappen doen. Dit heeft vrij veel verkeersdrukte in en om het centrum tot gevolg. Hierdoor lijkt de dorpskern van Vries eerder een verkeersfunctie te hebben dan een verblijfsfunctie.

Dit alles leidt ertoe dat het centrum van Vries steeds minder aantrekkelijk wordt en dat daardoor steeds meer voorzieningen dreigen te verdwijnen. Doel van het centrumplan in Vries is om deze negatieve ontwikkeling te stoppen en Vries weer een levendig dorpshart terug te geven. Daarbij wordt in een integrale visie ook het achterliggende gebied betrokken.

4|1 Concentratie van winkelaanbod

Voor een levendig en levensvatbaar dorp is het belangrijk dat mensen in hun eigen dorp terecht kunnen voor hun basisboodschappen en liefst voor nog een beetje meer. De inzet van het plan voor het centrum van Vries is om de winkels die mensen nodig hebben voor de meest gangbare boodschappen te concentreren in de buurt van de supermarkt. Door de winkels te concentreren kan iedereen voor alle dagelijkse benodigdheden terecht in een overzichtelijk gebied. Dit maakt winkelen aantrekkelijker en maakt de noodzaak om altijd de auto te nemen kleiner. Bovendien is de verwachting dat met de investeringen in het centrum de aantrekkelijkheid voor nieuwe ondernemers om zich hier te vestigen zal toenemen. Vries kende de laatste jaren een toename van het aantal inwoners; de omvang van het winkelaanbod heeft hier geen gelijke tred mee gehouden, wat waarschijnlijk te wijten is aan een geringe aantrekkelijkheid van het dorpshart. De verwachting is dan ook dat met een aantrekkelijk dorpshart een deel van de leegstand van panden in het centrum verholpen zal worden, wat het aanzien van het dorpshart sterk verbetert.
Bovendien is het een bekend gegeven dat mensen, als ze toch naar de supermarkt moeten, sneller ook een andere winkel bezoeken als deze direct in het zicht ligt. Zo wordt het centrum levendiger, maar wordt ook combinatiebezoek gestimuleerd. Dat maakt een aantal winkels die het nu moeilijk hebben levensvatbaarder. Vries kent een redelijk ruim aanbod van winkels, meer dan veel mensen weten. Omdat veel winkels niet op de drukke routes liggen, missen ze klandizie, zeker van bezoekers die niet in Vries zelf wonen. Hierdoor dreigt een aantal winkels, die in sommige gevallen juist de smaakmakers in het winkelaanbod zijn, kopje onder te gaan.

“Een echt dorpshart geeft Vries de broodnodige kans om jongeren en ouderen voor het dorp te behouden”

Patrick Harms

Vriezer Ondernemersvereniging

4|2 Parkeren bij de winkels

Met de herinrichting van het winkelgebied wordt ook het parkeren verbeterd. Door een herordening van enkele gebouwen en het beter benutten van de ruimte achter de winkels kan de parkeercapaciteit op peil gebracht worden en is een betere indeling mogelijk, waardoor een compact winkelgebied met de belangrijkste voorzieningen en goede parkeergelegenheid ontstaat. Met een goede routing wordt bovendien duidelijker waar men kan parkeren en wat in feite het verblijfsgebied is. Dit komt de sfeer sterk ten goede en maakt dat de historische kern beter tot zijn recht komt. Het centrum krijgt zo een verblijfsfunctie die past bij de mooie omgeving.

"Compact, compleet en comfortabel zijn sleutelbegrippen voor een duurzaam succesvol winkelgebied"

Johan Fieten

directeur Berginvest

4|3 Betere verkeersafwikkeling

Een betere verkeersafwikkeling voor auto's geeft ook meer ruimte voor langzaam verkeer: de fietsers en voetgangers. Een dorpskern als die van Vries nodigt bijna uit om dit gebied in een 'ouderwets' tempo te bezoeken. Door de parkeergelegenheid goed te regelen direct naast en achter het winkelgebied, geeft dit de mogelijkheid het centrum zelf zo in te richten dat iedereen hier prettig verkeert, met de auto, maar zeker ook met de fiets of lopend.

Met een betere routing voor de auto's is het misschien mogelijk het eenrichtingsverkeer in het dorp op te heffen. De verkeersafwikkeling is niet altijd overzichtelijk, wat leidt tot zoekverkeer zeker van mensen die niet zo bekend zijn in het dorp. Een goede verkeersafwikkeling met een snelle route naar parkeerplaatsen vlakbij de plaats van bestemming levert minder autokilometers op en maakt bovendien het winkelen prettiger. Juist het gemak waarmee men in een dorp de auto kwijt kan, is een belangrijk pluspunt ten opzichte van winkelen in de steden.

4|4 Cockse Brinkje in ere hersteld

Een belangrijke oppepper voor het centrum is herstel van het groene karakter. Vries heeft natuurlijk nog steeds zijn Brink, maar had er vroeger nog twee, de Suudbrink en het Cockse Brinkje.
Het plan is om dit Cockse Brinkje in ere te herstellen. Vroeger was dit een groen gebied, maar ook een gebruiksruimte voor boeren. Het lag tot ongeveer 1900 op de rand van de es. In de nieuwe plannen krijgt deze dorpsruimte weer een volwaardige betekenis in het functioneren van het centrumgebied. Enerzijds door de ruimte opnieuw vorm te geven met veel bomen en de brinksfeer terug te brengen, waardoor de verblijfskwaliteit vergroot wordt. Anderzijds krijgt de ruimte ook weer een gebruikswaarde doordat een deel ervan gaat dienen als parkeergelegenheid.

Dit zal het centrum een groener karakter geven en het historische karakter van het dorpshart sterker benadrukken. Het geeft Vries de kans terug te gaan naar wat het vanouds was: een pleisterplaats met een aantal horecagelegenheden. De verwachting is dat dit niet alleen de bewoners, maar zeker ook de toeristen erg zal aanspreken. Met de rust en het groen zal dit de verblijfsduur in het centrum verlengen. Herstel van het Cockse Brinkje past bovendien in het streven om zeer zuinig om te gaan met de cultuurhistorische waarden van de dorpen in Tynaarlo.

4|5 Integrale visie

Een belangrijke waarde van Vries is zoals eerder gesteld het fraaie dorpsgezicht: niet alleen in het historische centrum, maar ook in de overgang en de aansluiting tussen de landelijke omgeving en het dorp. Vries kent een van de mooiste, zo niet dé mooiste dorpsranden van Nederland. Bij de revitalisering van het centrum wordt daarom ook nadrukkelijk gekeken naar hoe een geleidelijke overgang gerealiseerd kan worden van het landschap naar het hart van het dorp, waarbij de toegangsweg de Holtenweg via een landelijk buitengebied uiteindelijk uitkomt bij het nieuwe Cockse Brinkje. Bij de ontwikkeling van deze visie is ook de plaatselijke woningcorporatie nauw betrokken, die in die overgang een aantal woningen in haar bezit heeft. In de plannen voor de revitalisering van het winkelgebied is ook de optie van woningen boven winkels opgenomen. Wellicht zijn er mogelijkheden om nieuwe woonruimte in het centrum te koppelen aan een herstructurering van de woningen in dit overgangsgebied, dat begrensd wordt door het nieuwe Cockse Brinkje en de Holtenweg. Deze vormen als het ware het groene raamwerk waarbinnen de diverse ontwikkelingen plaatsvinden.

"Voor de leefbaarheid in het mooie dorp Vries moeten we ook zorgen voor voldoende voorzieningen."

Johan Dijk

directeur Woonborg

4|6 Compleet, compact en comfortabel

Het centrumplan voor Vries richt zich met name op het concentreren van de winkelfunctie in het hart van het dorp. In combinatie met het herstel van de cultuurhistorische waarde van het dorp biedt dit echter mogelijkheden voor meer ontwikkelingen. Door het verbeteren van de omgeving en versterken van de winkelfunctie krijgt Vries weer een compleet, compact en comfortabel dorpshart, wat een impuls kan betekenen voor andere initiatieven.

5 Zuidlaren

Levendig en groen

"De centrumplannen brengen nog meer leven in de brouwerij dan er altijd al geweest is. Prima! Maar wel met behoud van het dorpse karakter."

Femmo Haisma

Historische Vereniging Zuidlaren

Zuidlaren is een prachtig brinkdorp, populair bij toeristen en onder meer bekend van de Zuidlaardermarkt en Berend Botje. Zuidlaren kent een levendig dorpshart, dat vooral gekenmerkt wordt door de groene ruimtes van de brinken. De ruimtelijke structuur wordt gedomineerd door een krans van tien brinken. Zuidlaren is daarmee uniek: geen enkel ander dorp heeft zoveel brinken. Samen met de hoofdas – de Stationsweg – vormen deze brinken het beschermde dorpsgezicht van Zuidlaren. Het is van groot belang dit zo te houden.

In Zuidlaren zijn verschillende projecten gaande. Op vier locaties in het centrum zijn er plannen voor nieuwbouw of verbouw. Er is een parallelweg gerealiseerd om het doorgaande verkeer zo veel mogelijk om het historische hart te leiden. En de gemeente wil de brinken en het Laarwoudbos, onderdeel van de havezate Laarwoud, beter tot hun recht laten komen. Juist in een dorp als Zuidlaren, met zijn beschermd dorpsgezicht, is het van groot belang dat al deze projecten in samenhang met elkaar worden uitgevoerd. Alle veranderingen samen moeten leiden tot verbeteringen, die de cultuurhistorie van dit fraaie dorp benadrukken en zowel inwoners als bezoekers goede voorzieningen bieden.

Locatie Blokker/ING

Winkels en andere commerciële functies op de begane grond, daarboven woningen in de vorm van appartementen.

Garage Roelfsema

Winkels en andere commerciële functies op de begane grond, daarboven woningen in de vorm van appartementen.

Jumbo

Oude situatie Super de Boer handhaven. Voor nieuwbouw: winkels en commerciële functies op de begane grond. Daarboven appartementen.

Brinkplan

Verfraaien van de grote en de kleine Brink.

Prins Bernhardhoeve

Winkels en horeca op de begane grond. Dienstverlening en zorgcentrum op de begane grond en/of op de verdieping. Daarboven woningen in de vorm van appartementen.

"Met de herontwikkeling van de voorzijde van de locatie Prins Bernhardhoeve heeft Zuidlaren de unieke mogelijkheid om het centrum aanzienlijk te verbeteren."

Hans Jörg van den Berg,
Directeur Leyten

5|1 Herontwikkeling langs de Stationsweg

De Stationsweg loopt dwars door het dorpshart. Hier zijn de belangrijkste winkels van het dorp gevestigd, in een lang winkellint. De horeca is geconcentreerd aan de kop van de Brink, in het verlengde van de Stationsweg. Op vier locaties, aan de Stationsweg en op het voorterrein van de Prins Bernhardhoeve, zijn er plannen voor nieuwbouw of uitbreiding van winkels met appartementen.

Dit is een welkome ontwikkeling, omdat een aantal panden nu leegstaat of onvoldoende ruimte biedt voor de winkelfunctie die er in zit. Ook de komst van appartementen in het dorpshart is positief. Hier is altijd een combinatie geweest van wonen en werken, vaak in de vorm van een boerenbedrijf. Wonen hoort in dit gebied, het zorgt ervoor dat het ook als de winkels dicht zijn levendig is en een functie heeft.

Tegelijk nemen deze locaties een prominente plek in in het dorp. Juist hier is het belangrijk om te zorgen dat de nieuwbouw bijdraagt aan het dorpse karakter zoals dat van oudsher ontstaan is. Dit betekent veel variatie en kleinschalige bouw, met de gevel naar de weg toe. Op deze manier versterkt de nieuwbouw juist het historische karakter, door als het ware dezelfde grondvormen aan te houden die van oudsher toegepast zijn.

5|2 Steppingstones

Daarnaast is het voor de aantrekkelijkheid van het winkelgebied belangrijk dat winkels goed verdeeld zijn over het lint. Het is een langgerekt gebied en het moet voor klanten de moeite waard zijn om van winkel naar winkel te gaan. In overleg met de marktpartijen en de ondernemersvereniging wordt geprobeerd de nieuwbouwlocaties zodanig in te vullen dat er een soort patroon van steppingstones, stapstenen, ontstaat: met op regelmatige afstand grotere en kleinere trekkers profiteert de hele middenstand van de herontwikkeling en krijgt het winkelend publiek een breed aanbod. Het zorgt er bovendien voor dat de parkeerdruk zo evenredig mogelijk verdeeld wordt over het hele lint.

5|3 Parkeren bij de plaats van bestemming

Met de aanleg van de parallelweg wordt het hart van het dorp rustiger. Dit komt de rust in het groene hart ten goede. Daarbij is het van belang dat bestemmingsverkeer, zoals het winkelend publiek, snel en makkelijk de auto kan parkeren. De bestaande parkeerplaatsen liggen niet allemaal even gunstig: met name in de buurt van de grote trekkers, zoals de supermarkten, ontstaan op drukke momenten problemen. Dan wordt uitgeweken naar de Brink. Dit betekent in feite dat het groene hart van Zuidlaren met enige regelmaat bijna het karakter van een parkeerplaats heeft.
Bereikbaarheid is essentieel voor de levensvatbaarheid van de winkels, maar dit moet niet ten koste gaan van de sfeer in het dorp. De plannen voor Zuidlaren voorzien in voldoende parkeergelegenheid, vlakbij de winkels, maar niet meer prominent in het zicht. De Brink wordt zo veel mogelijk ontzien. Zo wordt de consument optimaal bediend en wordt het verblijfsklimaat verbeterd.

"Natuurlijk moet er wat gebeuren, want stilstaan is achteruitgaan, maar het moet wel passen!

Gretha Broeils

Zuidlaarder Ondernemersvereniging

5|4 Brink als besloten groene ruimte

Met een andere verdeling van de parkeercapaciteit krijgt de Brink weer alle kans te worden wat hij vroeger ook was: een groene ruimte in het centrum van het dorp, waar mensen elkaar treffen en waar de markt, de kermis en natuurlijk de Zuidlaardermarkt hun plek vinden. Het moet weer het domein van de voetganger worden. Dit betekent onder meer dat straatmeubilair zoals fietsenstallingen weggehaald worden van deze plek en dat bomen en gras waar nodig vervangen worden. Ook wordt bekeken of het Laarwoudbos, grenzend aan de Brink, weer in ere hersteld kan worden.
Daarnaast wordt, met de nieuwe bebouwing onder meer op het voorterrein van de Prins Bernhardhoeve, de ruimte weer net als vroeger helemaal omgeven door panden. Zo krijgt de ruimte, hoe groot ook, toch iets beslotens, wat de sfeer en de beleving ten goede komt. Want uiteindelijk is het vooral de groene Brink met zijn monumentale historische panden die het karakter van Zuidlaren bepalen. Alle reden om de Brink als centraal uitgangspunt te nemen voor alle projecten er omheen.

5|5 Toerisme versterken

Het Zuidlaardermeer en de mooie omgeving trekken veel dagjesmensen en verblijfsrecreanten. Het dorp vervult hierin een belangrijke rol. Mensen komen graag winkelen, brengen een bezoek aan de horeca of lopen gewoon lekker te struinen door het prachtige dorp.
Met optimale voorzieningen, een goede bereikbaarheid en parkeergelegenheid én natuurlijk het fraaie dorpshart wordt de aantrekkelijkheid van Zuidlaren vergroot. Niet alleen voor de eigen inwoners en mensen uit de omgeving, maar zeker ook voor het toerisme. En dat is een belangrijke economische factor in dit gebied, die er mede voor zorgt dat voorzieningen levensvatbaar zijn.

Colofon

© 2010

Een uitgave van de gemeente Tynaarlo

Redactie

Delia Nijdam, Joke Rosier, Simone Veenstra

Tekst

Annette Jonkhoff

Vormgeving

Studio Rob Pentinga

Fotografie

Emiel Ketelaar, Jan Bouwman (luchtfoto's)

Druk

Drukkerij G. van Ark

P
't Achterom
't Achterom

gemeente Tynaarlo

Kornoeljeplein 1
Postbus 5
9480 AA Vries

0592-266 662
info@tynaarlo.nl

www.tynaarlo.nl